

Dr. Nánási László

A magyar királyi ügyészség története

1871-1945

PhD értekezés tézisei

Témavezető: Prof. Dr. Homoki-Nagy Mária PhD, habil

Társ-témavezető: Prof. Dr. Balogh Elemér PhD, habil

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Doktori iskola

Szeged

2010

A kutatási téma előzményei

Az ügyészség a modern európai meghatározás szerint az a hatóság, amely a társadalom nevében és a közérdek védelmében biztosítja a törvény alkalmazását mindazon esetekben, amikor jogba ütköző magatartás merül fel. A szervezet az igazságszolgáltatás része, melynek rendszerében meghatározó szerepet tölt be: büntető ügyekben a nyomozás kezdetétől a büntetés végrehajtásáig nélkülözhetetlen feladatai vannak, továbbá hatásköröket gyakorol a magánjog területén és a közigazgatás felügyelete során is.

Magyarországon az e fogalomnak megfelelő szervezet létrehozására a polgári állam kiépítése során „A királyi ügyészségről” szóló 1871:XXXIII.törvénycikkkel került sor, amely a Magyar Köztársaság ügyészségének elődje. Ennek létrehozása és az ezt megelőzően 1849-61-ben működött ausztriai birodalmi szervezet előtt hazánkban nem volt államügyészség.

A magyar állami ügyészség létének háromnegyed századát így a királyi ügyészség korszaka teszi ki, melynek története alapvetően megíratlan. Jogtörténetírásunk az igazságszolgáltatás kapcsán a bíraskodásra összpontosította figyelmét, s jelentős művek jelentek meg más szervekkel (ügyvédség, közjegyzők) kapcsolatban is. Az ügyészséggel és előzményeivel viszont csak néhány munka foglalkozott részlegesen, átfogó mű teljes egészében hiányzik. Munkám célja ezért a magyar igazságszolgáltatás történetében szerepet játszott szervezet működésének megismertetése.

Alkalmazott módszerek

A cél elérése érdekében szükség volt mindazon források feltárására, amelyek révén a működés megismerhető. Mivel formalizát szervezetről van szó, amely a kiegyezés után létrehozott magyar jogállam intézményeinek egyikét alkotta, ezért fel kellett tární azt joganyagot, amely meghatározta a királyi ügyészség szerkezetét, felépítését, működését, azon tényezőket, amelyeken alapult a feladatok ellátása. A normák kapcsán az igazságszolgáltatás fő tényezőjének, a bíróságra vonatkozó anyagnak ismerete is szükséges: egyrészt ennek felépítéséhez igazodott az ügyészi szervezet, másrészt alapvetően ugyanazon szabályok vonatkoztak a két igazságügyi apparátus szolgálati viszonyaira. Indokolt a tevékenységet meghatározó anyagi és eljárási jog felvázolása is. A joganyag megismerhető volt a jogalkotás

szerveinek - országgyűlés, kormányzat - dokumentumaiból, továbbá a különböző jogszabálygyűjteményekből.

A jogi normák által teremtett keretek között tevékenykedő szervezet működése alapvetően a tevékenységet rögzítő iratok alapján ismerhető meg. Így fel kellett tárnunk mindazon levéltári anyagot, amely a vizsgált korban keletkezett az iratképzőknél. E vonatkozásban nem volt könnyű a források beszerzése, hiszen a Magyar Országos Levéltárban a királyi ügyészséget irányító és felügyelő Igazságügyi Minisztérium, továbbá más országos szervek anyaga jelentős részben megsemmisült az 1956. őszi tűzvészben. A területi szervek iratait gyűjtő levéltárak vegyes képet mutatnak, mert a trianoni államterület 23 ügyészségéből 16 iratai szinte teljesen elpusztultak, elkallódtak. Több helyen teljes a vonatkozó anyag hiánya (pl. Békés, Fejér, Tolna, Veszprém megye), máshol csekély, töredékes (pl. Győr-Moson-Sopron, Hajdú-Bihar), míg néhol bő iratanyag maradt meg (pl. Budapest, Bács-Kiskun, Csongrád). A békeszerződések miatt határon kívülre került területeken működött szervek esetén pedig – kutatási lehetőségem hiányában - hiányzik az ott esetleg létező anyag. De a belföldön fellelt anyagok alapján ábrázolható az ottani helyzet is a magyar államhatalom megszűnése, majd helyreállítása során. Megállapítható, hogy az egyes levéltárak forrásai kiegészítik egymást, anyaguk révén ábrázolható a szervezet működése. A műben a levéltári dokumentumok felhasználása az egyes korszakokat illetően egyenetlen, de ez a számomra elérhető és létező anyag összetételéből fakadt.

Az archívumok forrásait kiegészíti, néhol pótolja, s az értekezés elkészítéséhez jelentős segítséget adott mindaz az a korabeli irodalom, amely a kor szakajtójában foglalkozott valamilyen kérdés kapcsán az ügyészi szervezettel és munkával.

Értekezésemet képekkel is elláttam, mivel azok szintén forrásként szolgálnak, s a személyek, épületek, események, iratok ábrázolásai hozzájárulnak a téma szemléltetéséhez, a kor szereplőinek és a szervezet munkájának megismeréséhez.

Mindezek felhasználásával a műben a tények feltárására törekedtem, s igyekeztem megvilágítani azon kereteket, történéseket, szabályokat, amelyek között a királyi ügyészség működött. A lényegi szervezési elvet jelentő centralizmus és hierarchia miatt kijelenthető, hogy a leírt jelenségek az adott időszakban alapvetően mindenhol érvényesültek.

Nélkülözhetetlen a szervezet nemzetközi és hazai előzményeinek ismertetése. Az európai közegből csak a meghatározó jelentőségű francia és az azt közvetítő osztrák megoldást vázolom fel. Közülük az első az alapvető, hiszen a polgári állam- és jogrendszerek kiépítése során ez szolgált mintaként, míg a Habsburg Birodalomban létrehozott államügyészség, amely egy időszakra a magyarországi megoldást is jelentette, 1867 után előkép volt szervezeti, ügyviteli és eljárási kérdésekben. Szükséges a századok során kialakult hazai megoldások említése is, amelyek az államügyészség elődjeiként szerepeltek: így a királyi ügyigazgató, a tiszti és az uradalmi ügyészek állása és feladatkörének összegzése.

A felépítés az időbeliségen épül a magyar köztörténet korszakolását alapul véve, de a szervezeti és jogviszonyok alakulásához mérve tagoltan. Természetesen a különböző jelenségek a valóságban egyidejűleg jelentkeztek: a politikai mozgalmak, állami átalakulások, a közbiztonság és a gazdaság állapotai, az országterület változásai, ezek jogi következményei. Ennek megfelelően az alábbi fejezetek tagolásában mutatom be a szervezet történetét:

A királyi ügyészségi törvény előkészítése és megalkotása (1867-71)

A királyi ügyészség megszervezése és működésének kezdetei (1871-72)

Az 1870-80-as évek

Az 1890-es évek változásai

A királyi ügyészség klasszikus korszaka (1900-14)

Az I. világháború (1914-18)

Az államügyészség a forradalmak idején (1918-19)

Az ellenforradalom és a konszolidáció időszaka (1919-22)

Az 1920-30-as évek

A területviSSzacsatolások és a II. világháború korszaka (1938-44)

A királyi ügyészség megszűnése (1944-45)

Az értekezés eredményei

Az ügyészség hagyományosan fő feladata a vádfunkció gyakorlása, ezért az állandó vádhatóság létrejötte összefüggött a közbűncselekmények rendszerével. Amikor a társadalmat működtető legmagasabb szerveződés, az állam a közösségi sérelem eszméjét kapcsolta meghatározott jogsértő magatartásokhoz, akkor előállt azon követelmény, hogy

állami vádközeg gondoskodják a kriminális cselekmények üldözéséről. Az anyagi büntetőjog rendszerének változása így vezetett a közvádlóságnak, az állami ügyészségnek a létrehozásához..

Magyarországon a modern állam- és jogrendszer kiépítésére az 1867-es kiegyezést követően került sor: ekkor lépett a polgári jogelveknek megfelelően a rendiség területenként, lakosságsoportonként tagolt igazságszolgáltatása, s elsősorban szokáson alapuló joggyakorlata helyébe a polgári állam hivatásos igazságügyi szervezete és kodifikált jogrendszere.

A kor legfontosabb igazságügyi törvényét „A bírói hatalom gyakorlásáról” szóló 1869:IV.tc. jelentette, amely elválasztotta egymástól az igazságszolgáltatást és a közigazgatást. Ez a centralizmus győzelmét jelentette a hagyományos magyar municipalista felfogáson, amely a vármegyei autonómia részének tekintette a közigazgatással összefonódott igazságszolgáltatás gyakorlását.

A jogszolgáltatás államosítása érdekében az országgyűlés 1871-ben sorra alkotta azon törvényeket, amelyek évtizedeken keresztül az igazságszolgáltatás szervezetének és működésének alapjait képezték, köztük a királyi ügyészségről szólót. E javaslatának képviselőházi vitájában a municipalista álláspont ütközött a centralizmust megtestesítő kormány elképzelésével, továbbá megfogalmazódtak azon kételyek, amelyek a kormány alá rendeltségből, az igazságügyminiszteri függésből következhetnek, s amelyek a következő évtizedekben többször felmerültek. E törvény eredményeként jött létre az önálló, a bírósággal egyenjogú ügyészség, amelynek közhatalma a kormány jogkörén alapult, vádja felett pedig a független és elmozdíthatatlan bíróság ítél. Legfelsőbb vezetője az igazságügyminiszter volt, s a szervezet egy egységes organizmust képezett..

Az 1871-72-es szervezés során megtörtént azon személyi és tárgyi feltételek biztosítása, amelyek alapján a királyi ügyészség működésnek indult. A létrehozott igazságszolgáltatási szervezet számára hiányoztak az anyagi és eljárási jogszabályok. A királyi ügyészségnek a törvény a bünvádi és fegyelmi ügyekben adott hatásköröket, továbbá felruházta a bírósági börtönök működtetésének feladatával. Kodifikáció hiányában hosszabb ideig az Ütv. rövid rendelkezései, igazságügyminiszteri, s főügyészi rendeletek, utasítások, állásfoglalások, valamint a bírósági gyakorlat alakította a hatáskört. Az ország erdélyi részén az 1853-as

osztrák perrendtartás maradt hatályban. A büntetőeljárás szabályozatlansága miatt a szervezet is csonka maradt, mert a legalsóbb és a legfelsőbb bírói szervek mellett hiányzott a közvádloi szerep ellátása.

Az 1870-80-as években megtörtént az eredetileg túlméretezett igazságügyi szervezetnek az ország teherbíró képességéhez való igazítása, és megkezdődött annak a tárgyi infrastruktúrának a kiépítése, amely jelenleg is meghatározó. Az egyes részterületek kodifikációi során az ügyészségnek, mint a kormány jogi szervének hatásköre folyamatosan bővült. A fő feladatot illetően pedig alapvetően a bíróságok döntései alakították az ügyészi szerepet.

Az igazságszolgáltatás működésének két évtizedes tapasztalatai szükségessé, az államháztartás kiegyensúlyozottsága pedig lehetővé tette a magyar igazságügy reformját az 1890-es években. Ekkor került sor a királyi ügyészségi szervezet végleges kiépítésére, eljárási hatásköreinek kialakítására, az igazságügyi apparátus szolgálati viszonyainak és működési körülményeinek rendezésére.

A Bünvádi perrendtartás és mellékszabályai 1900. január 1-jei hatálybalépésével kezdetét vette a királyi ügyészség klasszikus korszaka: az ország egész területén egységes szabályok alapján, egy teljesen kiépített vádhatóság működött, amelynek jogköre a magánjog területén is bővült. A hiányos vagy nem egyértelmű jogszabályok kereteit - különösen a legmagasabb ügyészi tisztség, a koronaügyész feladatait illetően - bírósági döntések töltötték ki. Ekkoriban vált világossá az is, hogy a politikai, hatalmi érdekeket érvényesítő igazságügyminiszteri utasítások alapján működő szervezet törvény ellenesen is eljárhat.

A békés évtizedeket követő I. világháború alatt a királyi ügyészség hatásköre a kormányzati elképzelések valóra váltása érdekében, egyes eljárási szabályok megalkotása révén tovább bővült. De az egyre gyakoribb politikai szempontok miniszteri érvényesítése és az új normák (gyorsított és statáriális eljárás, sajtócenzúra) alkalmazása kézivezérlésűvé tette a szervezetet, amely ekkor nyerte el a fakultatív jelleggel a vád előkészítését szolgáló nyomozás jogát.

A háborús összeomlás, az egymást követő politikai rendszerek, az ország területének megszállása rányomta bélyegét az ügyészségre is. De az 1918-19-es viharos évek ellenére az igazságszolgáltatásnak a XIX. század végére kialakult szerkezete és feladatai nem változtak:

a polgári demokratikus forradalom népköztársasága alapvetően a dualizmus kori jogi berendezkedés talaján állt, és csak formai újítást hozott a szervezetet államügyészséggé mint működtetve, míg a rövid ideig létezett proletárdiktatúrának nem volt ideje a változtatásokra. Utóbbi idején a forradalmi törvényszékek felállításával egy párhuzamos igazságügyi szervezet is működött. Ennek léte érintette az ügyészi szerveket, amelyek a szünetelő bírósági tárgyalások kivételével ellátták korábbi teendőiket: a büntetőeljárás terén a hatáskör megosztásra került a vádbiztosokkal, míg a bírósági fegyházak fenntartása és vezetése továbbra is rájuk hárult. Addig ismeretlen tényező volt, hogy az államterület jelentős részének idegen megszállása miatt a magyar impérium felszámolása maga után vonta az addigi igazságügyi szervezet jelentős részének megszűnését, az azt alkotó személyek elűldözését vagy menekülését.

A tanácsköztársaság 1919. augusztusi bukását követően hatalomra került kormányok a régi állami és társadalmi rend restaurálása során az ügyészséget az előző forradalmi politikai rendszerek szereplői elleni megtorlásra használták fel. A magyar joghatóságot azonban korlátozta az ország területének nagy részét birtokba vevő román hadsereg. A meg nem szállt területen a budapesti kormánytól függetlenül tevékenykedett, s jogon kívüli megtorlást végzett a magyar Nemzeti Hadsereg. Ilyen körülmények között tevékenykedett a gazdaságilag is tönkrement országban, a közbiztonság teljes romlása idején az ügyészség. Ennek személyzetével szemben igazolási, s esetenként büntetőeljárásokra került sor az előző időkben tanúsított magatartásuk miatt.

A közjogi helyzetet az 1920:I.tc. rendezte, amely restaurálta a korábbi államformát, így formálisan is helyreállt a királyi ügyészség. Az ország nemzetközi jogi státusát rögzítő trianoni békeszerződés után megmaradt országterületen kisebb igazságügyi szervezet működött. E gyorsan változó és gyakran ellentétes elvárásokat megfogalmazó időszakban az ügyészi kar a helyén maradt és tette feladatait a mindenkori jogszabályok alapján, olykor veszélyes körülmények között is. A zavaros időkben megnövekedett bűnözés és a gyorsabb eljárás igényének következményeként a konszolidáció során egyszerűsödtek a szabályok, s az addigi legalitási elvet megtörve megjelentek a magyar jogrendben az opportunizmus elemei, amelyek növelte az ügyészség szerepét. A konszolidáció idején a kormányzat újrarendezte az igazságügyi személyzet jogviszonyait is.

Az 1920-30-as éveket a jogfolytonosság jegyében alapvetően a változatlanság jellemezte, így egy aránytalan igazságügyi területi szerkezet létezett, amelynek ésszerűsítése nem sikerült. Az ország rossz költségvetési helyzete befolyásolta az igazságügyi feladatok ellátását is, amelynek eredményeként a személyzet jövedelmi viszonyai szinte folyamatosan romlottak, s a szakmai teendők ellátása is csorbult. A gazdasági helyzet és a bűnözés alakulása miatt új megoldások születtek a büntető jogszolgáltatás terén, amelyek növelték az ügyészség eljárási szerepét. A kormányzat meghatározott ügycsoportokban (politikai, sajtó) fenntartotta az előző rendkívüli időkben kialakult szoros irányítási rendszert. Ezekben az években a koronaügyész közjogi állása az országgyűlés felsőházi tagjává válásával nőtt, s hatásköre is nőtt.

Az 1930-as évek végétől olyan jogszabályok megalkotására került sor, amelyek a következőkben alapvetően befolyásolták az igazságszolgáltatási szervek működését. A kitört háború alatti katonai bíraskodás szűkebb körre szorította a polgári igazságügyi szervek hatáskörét. Ennek ellenére az ügyészi szervezet munkaterhe folyamatosan nőtt, mert a háborúval kapcsolatos kötelezettségek teljesítését a büntetőjogi normákon keresztül akarta a kormányzat érvényesíteni. Számos, békeidőben nem alkalmazott tényállás alapján indult sok büntetőeljárás, és bevezetésre került a statárium. Az ügyészség kötelessége volt a politikai szempontok alapján meghatározott sajtócenzúra ellátása. Magyarország ekkoriban visszaszerezte a trianoni békeszerződéssel elvesztett területeinek jelentős részét, ahol gyorsan megtörtént a régi igazságügyi szervezet helyreállítása. A számos feladat miatt az ügyészi szervezet létszáma megnőtt, és sor került országos hatáskörű ügyészi nyomozó szerv létrehozására. A koronaügyész jogköre folyamatosan bővült, meghatározott ügyek esetén utasítási jogot kapott a szervezetet illetően.

A katonai helyzet folyamatos rosszabbodása miatt 1944 nyár végétől az ország területén zajló háború miatt sorozatosan szűnt meg az addigi állami szervek, így a királyi ügyészség működése. Meg kellett szervezni a kitelepülést, majd az ország elhagyását. A harcok, az idegen hadseregek megszállásai és az őszi nyilas hatalomátvétel eredményeként a köz- és az addigi jogbiztonság megszűnt. A harcok befejeztével a szovjet hadsereg által megszállt területeken a helyben maradt vagy a menekülésből visszatért ügyészek tovább folytatták szakmai munkájukat, mint az új magyar államhatalom államügyészsége.

Ha a szervezet története kapcsán feltesszük a kérdést, hogy milyen is volt ez a királyi ügyészség, akkor erre a legszemléletesebb választ a magyar büntető jogtudomány kimagasló alakjának, Vargha Ferencnek - koronaügy-helyettesként írt - 1907-ben kiadott „Ügyészség és politika” című írása adja, amelynek kijelentéseit a megjelenés évéhez képest igazolta az addig eltelt idő, másrészt az utána következő időszakokra a magyar történelem alakulása. Eszerint „ahol békés viszonyok uralkodnak, ahol a társadalmi fejlődés rendes mederben halad, ... ahol a politikai ellentétek egész végletekig menő szertelenségbe nem csapnak át: ott a miniszter rendelkezési joga a gyakorlatban alig érezhető ..., mihelyt azonban a társadalom szervezetének valamely részében a béke megbomlik, azonnal az ügyészségeket rántja elő a hatalom, s azzal akarja orvosolni a társadalom betegségét”. De ha a „közvélemény tisztában van vele, hogy a közvádó az igazságszolgáltatásnak objectiv közege, aki távol áll a politikától, s politikai ügynökösködéssre nem használható fel: jobban megnyugszik bármilyen intézkedésben”.

Az értekezés tárgykörében megjelent publikációk

Az első ügyészi utasítás

Ügyészségi Értesítő 1992/1. 1-2.o.

A magyar királyi ügyészség megszervezése és működésének kezdetei

Ügyészségi Értesítő 1992/2-3. 6-20.o.

A magyar királyi ügyészség változásai az 1890-es években

Ügyészségi Értesítő 1994/3-4. 39-52.o.

XIX. századi nézetek a magyar államügyészség magánjogi hatásköréről

Magyar Jog 1995/1. 47-50.o.

A magyar királyi ügyészség megszervezése és működésének kezdetei 1871-1872

in. Szendrei Géza szerkesztette: Emlékképek az ügyészség történetéből 118-162.o. Budapest Ügyészek Országos Egyesülete 1997

Magyarország államügyészsége az 1918-19-es forradalmak idején I-II.

Ügyészek Lapja 1997/2. 48-62.o., Ügyészek Lapja 1997/3. 56-78.o.

A vád hatóságai 1848-49-ben

Ügyészek Lapja 1999/5. 51-60.o.

A vád hatóságai 1848-49-ben

Jogtudományi Közlöny 2000/6. 247-251.o.

Emlékezés Vargha Ferenc koronaügyészre

Ügyészek Lapja 2000/5. 29-38.o.

Vargha Ferenc

in. Hamza Gábor szerkesztette: Magyar jogtudósok 2. kötet 83-105.o. Budapest Professzorok Háza 2001

Magyarország ügyészségének vázlatos története a kezdetektől 1953-ig

Ügyészek Lapja 2001/1. 23-34.o.

A magyar királyi ügyészség

in. Horányi Miklós szerkesztette: Fejezetek az ügyészség 130 éves történelméből 37-54.o. Budapest Legfőbb Ügyészség 2002

Tiszti ügyészek vagy államügyészség? - Reformkori elgondolások a vád hatóságairól: emlékezés a 160 évvel ezelőtti büntetőeljárás törvényjavaslatokra

Ügyészek Lapja 2003/1. 57-67.o.

Magyarország ügyészségének története az I. világháborúig

Múzeumőr 2004/1. 9-11.o.

Magyarország ügyészségének vázlatos története a kezdetektől 1953-ig

in. Szabó Attila szerkesztette: Bács-Kiskun megye múltjából - Levéltári Évkönyv 20. 265-276.o. Kecskemét Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára 2005

Az állami igazságszolgáltatás kezdetei Kecskeméten

in. Szabó Attila szerkesztette: Bács-Kiskun megye múltjából - Levéltári Évkönyv 20. 301-314.o. Kecskemét Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára 2005

Az abszolutizmus államügyészsége Magyarországon 1849-1854

Jogtörténeti Szemle 2005/4. 47-55.o.

Az abszolutizmus államügyészsége Magyarországon 1854-1861

Jogtörténeti Szemle 2006/2. 65-70.o.

Magyarország államügyészsége az 1918-19-es forradalmak idején

in. Szabó Attila - Tánczos Szabó Ágota szerkesztette: Bács-Kiskun megye múltjából - Levéltári Évkönyv 21. 217-245.o. Kecskemét Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára 2006

Az ügyészség - Történeti áttekintő

www.mklu.hu/cgi-bin/index.pl?lang=hu

Vargha Ferenc élete és munkássága 7-31.o.

in. uő. szerkesztette: Emlékkönyv Vargha Ferenc születésének 150. évfordulójára 1-103.o. Budapest Legfőbb Ügyészség 2008

A magyar királyi ügyészség az I. világháború idején I-II.

Ügyészek Lapja 2008/5. 57-69.o., Ügyészek Lapja 2008/6. 37-50.o.

A vád hatóságai 1861-1871-ben

Jogtörténeti Szemle 2008/3. 21-31.o.

Magyarország ügyészsége az ellenforradalom és konszolidáció idején (1919-1922)

in. Homoki-Nagy Mária főszerkesztette: Acta Universitatis Szegediensis Acta Juridica et Politica Publicationes Doctorandorum Juridicorum Tomus VIII. Fasciculus 1-8. 19-60.o. Szeged Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Tudományos Bizottsága 2008

Vargha Ferenc

De Jure 2009/1. 50-51.o.

Az Államvédelmi Központ ügyésze (1942-1944)

Ügyészek Lapja 2009/2. 35-44.o.

Ügyészek a rendi Magyarországon

Jogtörténeti Szemle 2009/3. 31-41.o.

Magyarország ügyészsége az ellenforradalom és a konszolidáció idején (1919-1922)

in. Gyenesi József szerkesztette: Bács-Kiskun megye múltjából - Levéltári Évkönyv 23. 261-294.o. Kecskemét Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára 2009

Az ügyészség rövid története

in. Székely István főszerkesztette: A Magyar Köztársaság ügyészsége almanach 7-16.o. Budapest Legfőbb Ügyészség 2010

Dr. Nánási László

**Die Geschichte der ungarischen Staatsanwaltschaft
1871-1945**

Thesen der PhD Dissertation

Themaleiterin: Prof. Dr. Homoki-Nagy Mária PhD, habil
Partnerthemaleiter: Prof. Dr. Balogh Elemér PhD, habil

Universität Szeged
Staats- und Rechtswissenschaftliche Fakultät
Doktorenschule

Szeged
2010

Die Vorgeschichte des Forschungsthemas

Laut der modernen europäischen Definition ist die Staatsanwaltschaft diejenige Behörde, die im Namen der Gesellschaft und zum Schutz des öffentlichen Interesses in allen, gegen das Recht verstoßendes Verhalten auftauchenden Fällen, die Anwendung des Gesetzes sichert. Die Organisation ist Teil der Rechtspflege, mit einer bestimmenden Rolle: sie hat in Strafsachen vom Anfang des Ermittlungsverfahrens bis zur Vollstreckung der Strafe unentbehrliche Aufgaben, ferner übt sie auch Kompetenzen im Bereich des Privatrechts und während der Aufsicht der Verwaltung aus.

In Ungarn wurde die Organisation, die dieser Definition entspricht, während des Ausbaus des bürgerlichen Staates mit dem XXXIII. Gesetz vom Jahre 1871 über die königliche Staatsanwaltschaft geschaffen, welche der Rechtsvorgänger der Staatsanwaltschaft der Republik Ungarn war. Vor der Schaffung dieser Organisation, und vor der noch früheren, zwischen 1849 und 1861 funktionierten österreichischen Reichorganisation, existierte in unserer Heimat keine Staatsanwaltschaft.

So beträgt ein Dreivierteljahrhundert der Existenz der ungarischen Staatsanwaltschaft das Zeitalter der königlichen Staatsanwaltschaft, deren Geschichte grundlegend ungeschrieben blieb. Unsere Rechtshistoriographie konzentrierte ihre Aufmerksamkeit anlässlich des Justizwesens grundsätzlich auf die Gerichtsbarkeit, und auch im Zusammenhang mit anderen Organen (die Rechtsanwaltschaft, die Notare) sind bedeutende Werke erschienen. Mit der Staatsanwaltschaft und deren Vorgeschichte beschäftigten sich teilweise nur manche Arbeiten, ein umfassendes Werk fehlt völlig. Das Ziel meiner Arbeit ist die Bekanntmachung der Tätigkeit der Organisation, die in der Geschichte der ungarischen Justiz funktionierte.

Angewandte Methoden

Zur Erreichung des Zieles war die Freilegung all den Quellen nötig, durch die die Tätigkeit erkennbar ist. Weil es sich über eine formalisierte Organisation handelt, die eine der Instituten des ungarischen Rechtsstaates nach dem Ausgleich bildete, musste die Struktur, Aufbau, Tätigkeit der königlichen Staatsanwaltschaft bestimmendes Rechtsmaterial, und die Faktoren, auf denen die Erfüllung der Aufgaben beruhten, freigelegt werden. Hinsichtlich der Normen ist die Kenntnis von dem Material bezüglich des Gerichtshofes, als Hauptfaktor der

Rechtspflege, auch nötig: einerseits richtete sich die Struktur der Staatsanwaltschaft zu dessen Aufbau, andererseits bezogen sich grundsätzlich die gleichen Regeln auf die Dienstverhältnisse der beiden Justizapparaten. Die Aufzeichnung die Tätigkeit bestimmenden Material- und Verfahrensrechtes ist auch begründet.

Das Rechtsmaterial war durch die Dokumente der Organe der Rechtsschaffung - das Parlament, die Regierung - ferner durch verschiedene Gesetzessammlungen erkennbar.

Die Tätigkeit der durch die Rechtsnormen geschaffenen Rahmen funktionierende Organisation ist grundlegend anhand der Schriften, die die Tätigkeit festsetzen, erkennbar. So mussten alle Archivmaterialien aufgedeckt werden, die in der geprüften Zeit bei den Schriftstückbildenden entstanden. In dieser Hinsicht war die Beschaffung der Quellen keine leichte Aufgabe, weil das Material der königlichen Anwaltschaft leitende und Aufsicht ausübende Behörde, des Justizministeriums, und anderen Landesorganen, im Feuerbrand von 1956 im Ungarischen Landesarchiv in großem Maße vernichtet wurden. Die Archive die die Schriften der Bezirksorgane sammelten, zeigen ein gemischtes Bild, weil von den 23 Anwaltschaften des trianonner Staatsgebietes 16 völlig vernichtet, oder verkommen worden sind. Auf mehreren Plätzen fehlt das bezügliche Material völlig (z.B. in den Komitaten Békés, Fejér, Tolna und Veszprém), anderswo ist nur geringfügig, fragmentarisch (z.B. Győr-Moson-Sopron, Hajdú-Bihar), hie und da ein reiches Schriftmaterial erhalten geblieben ist (z.B. Budapest, Bács-Kiskun, Csongrád). In den Fällen der wegen der Friedensverträge über die Grenzen gelangten Gebiete fehlt - mangels meiner Forschungsmöglichkeiten - das vielleicht dort existierende Material über die Tätigkeit der Organe.

Aufgrund der im Innland aufgefundenen Materialien kann aber auch die dortige Lage, während der Abschaffung und Wiederherstellung des Ungarischen Staates, geschildert werden.

Es kann festgestellt werden dass sich die Quellen der einzelnen Archive einander ergänzen, durch ihre Materialien kann die Tätigkeit der Organisation dargestellt werden. In dem Werk ist die Anwendung der Archivdokumente bezüglich der einzelnen Zeitabschnitte ungleichmäßig, aber das ist auf die Zusammensetzung des für mich erreichbaren und existierenden Materials zurückzuführen.

Die zeitgenössische Literatur, die sich in der Fachpresse der Epoche bezüglich irgendeiner Frage mit dem anwaltlichen Organ und mit derer Arbeit beschäftigte, ergänzt, hie und da ersetzt die Quellen der Archiven, und leistete zur Anfertigung der Dissertation eine erhebliche Hilfe.

Ich habe meine Dissertation auch mit Illustrationen versehen, weil die Bilder auch als Quelle dienen, und die Darstellung der Personen, Gebäuden, Ereignisse, Schriften, zur Veranschaulichung des Themas, zur Erkennung der Akteure des Zeitalters und der Arbeit der Organisationen beitragen.

Mit der Anwendung alldem strebte ich in dem Werk nach der Freilegung der Tatsachen, und bemühte mich diejenigen Rahmen, Begebnisse, Regeln zu erleuchten, unter denen die königliche Staatsanwaltschaft funktionierte. Wegen des Zentralismus und Hierarchie, die die substantiellen organisatorischen Prinzipien der Staatsanwaltschaft bedeuten, kann deklariert werden, dass sich die beschriebenen Erscheinungen im gegebenen Zeitalter prinzipiell überall durchgesetzt worden sind.

Die Darlegung der internationalen und heimischen Vorgeschichte der Organisation ist unentbehrlich. Aus der europäischen Sphäre lege ich nur die entscheidende Bedeutung besitzende französische und die vermittelnde österreichische Lösung dar. Von den beiden ist die erste grundlegend, denn während des Ausbaus der bürgerlichen Staats- und Rechtssysteme diente sie als Muster, während die im Habsburger Reich erschaffene Staatsanwaltschaft, die in einem Zeitraum auch die ungarische Lösung bedeutete, nach 1867 in Fragen der Organisation, Geschäftsführung und Verfahren das Vorbild war. Die während der Jahrhunderte ausgebildeten heimischen Lösungen müssen auch erwähnt werden, die als Vorgänger der Staatsanwaltschaft fungierten: so die Zusammenfassung der Stand und Aufgabenbereich des königlichen Sachverwalters, der Offiziers- und Güterstaatsanwälte.

Der Aufbau der Dissertation baut sich - die Zeitalteraufteilung der ungarischen Gemeingeschichte zugrunde gelegt - auf die Chronologie, aber zur Gestaltung der organisatorischen und der Rechtsverhältnisse gemessen gegliedert. Natürlich sind die verschiedenen Erscheinungen in der Wirklichkeit gleichzeitig aufgetreten: die politischen Bewegungen, die staatlichen Umwandlungen, die Zustände der öffentlichen Sicherheit und Wirtschaft, die Veränderungen des Landesgebietes, und deren juristischen Konsequenzen.

Dementsprechend werde ich die Geschichte der Organisation in der folgenden Gliederung der Kapitel darstellen:

Die Vorbereitung und Schaffung des Gesetzes über die königliche Staatsanwaltschaft (1867-71)

Die Anfänge der Organisierung und Betätigung der königlichen Staatsanwaltschaft (1871-72)

Die Jahre 1870-80

Die Veränderungen der 1890-er Jahre

Die klassische Epoche der königlichen Staatsanwaltschaft (1900-14)

Der I. Weltkrieg (1914-18)

Staatsanwaltschaft während der Zeiten der Revolutionen (1918-19)

Der Zeitabschnitt der Konterrevolution und der Konsolidation (1919-22)

Die 1920-30-er Jahre

Gebietsrückgliederungen und die Epoche des II. Weltkrieges (1938-44)

Das Erlöschen der königlichen Staatsanwaltschaft (1944-45)

Die Ergebnisse der Dissertation

Die traditionelle Hauptaufgabe der Staatsanwaltschaft ist die Ausübung der Funktion der Anklage, so hängt das Zustandekommen der ständigen Anklagebehörde mit dem System der öffentlichen Straftaten zusammen. Als der Staat, als die oberste Organisation der Gesellschaftsbetätigung die Idee des Gemeinschaftsunrechts zu den bestimmten gesetzwidrigen Verhalten knüpfte, entstand die Anforderung, dass für die Verfolgung der kriminellen Handlungen ein staatliches Anklageorgan sorgen soll. So führte die Veränderung des materiellen Rechtes zur Schaffung der staatlichen Anwaltschaft.

Der Ausbau des modernen Staats- und Rechtssystems erfolgte in Ungarn nach dem Ausgleich im Jahre 1867: zu dieser Zeit wurde die gemäß den bürgerlichen Rechtsprinzipien nach Territorien und Bevölkerungsgruppen gegliederte Rechtspflege, und in erster Linie auf Bräuchen basierende Rechtspraxis der Ständeordnung durch das Rechtspflegesystem und das kodifizierte Rechtssystem des bürgerlichen Staates ersetzt.

Das wichtigste Justizgesetz der Epoche, das IV. Gesetz aus dem Jahre 1869 über die Ausübung der richterlichen Gewalt, trennte die Rechtspflege und die Verwaltung

voneinander. Dies bedeutete den Sieg des Zentralismus über die traditionelle ungarische munizipalistische Auffassung, welche die Ausübung der mit der Verwaltung verflochtenen Rechtspflegegewalt als unabdingbaren Teil der Komitatsautonomie betrachtete.

Im Interesse der Verstaatlichung der Rechtspflege verabschiedete das Parlament im Jahre 1871 reihenweise diejenigen Gesetze, die durch Jahrzehnte die Grundlagen für den Aufbau und die Funktionierung der Rechtspflegeorgane bildeten, unter ihnen das Gesetz über die königliche Staatsanwaltschaft. In der Diskussion des Abgeordnetenhauses über diesen Vorschlag stieß der Standpunkt der Munizipalismus gegen die Vorstellung den Zentralismus verkörpernde Regierung, außerdem wurden Zweifel formuliert, die von der unter der Regierung geordneten Staatsanwaltschaft, und von der Abhängigkeit vom Justizministers abzuführen sind, und die in den späteren Jahrzehnten öfter auftauchten. Als Ergebnis dieses Gesetzes entstand die unabhängige, mit dem Gericht gleichrangige Staatsanwaltschaft, deren öffentliche Gewalt auf der Kompetenz der verantwortlichen Regierung basierte, über deren Anklage das unabhängige und unabsetzbare Gericht urteilte. Ihr oberster Leiter war der Justizminister, und die Staatsanwaltschaft selbst bildete eine einheitliche Organisation.

Während der Organisation in den Jahren 1871-72 wurden die personellen und sachlichen Voraussetzungen, aufgrund deren die Betätigung der königlichen Staatsanwaltschaft begann, gesichert. Für die zustande gebrachte Organisation der Rechtspflege fehlten die materiellen und Verfahrensnormen. Das Gesetz sicherte der königlichen Staatsanwaltschaft die Befugnis im Strafverfahren und im Disziplinarverfahren, ferner stattete das Gesetz die Staatsanwaltschaft mit der Aufgabe der Betätigung der Gerichtsgefängnisse aus. Aus Mangel an Kodifikation formten für längere Zeit die kurzen Verfügungen des Gesetzes über die königliche Staatsanwaltschaft, die Anordnungen, Weisungen, Stellungnahmen des Justizministers und des Oberstaatsanwaltes, sowie das Gerichtspraxis, die Befugnis. Im siebenbürgerischen Teil des Landes blieb die österreichische Prozessordnung vom Jahre 1853 geltend. Wegen der Unregelmäßigkeit der Strafprozessordnung blieb auch die Organisation unvollendet, weil neben der niedrigsten und höchsten Gerichtsorganen die Ausübung der Rolle des Anklägers fehlte.

In den 1870-80-er Jahre wurde die ursprünglich überdimensionierte Justizorgan der Tragfähigkeit des Landes angepasst, und die Ausbau der materiellen Infrastruktur, die auch zur Zeit Maßgebend ist, begann. Während der Kodifikation der einzelnen Teilgebiete

erweiterte sich die Befugnis der Staatsanwaltschaft allmählich, als Justizorgan der Regierung. Die Hauptaufgabe betreffend haben grundlegend die Beschlüsse der Gerichtshöfe die anwaltliche Rolle geformt.

Die zwanzigjährige Erfahrung der Tätigkeit der Rechtspflege ernötigte, die Ausgewogenheit des Staatshaushaltes ermöglichte die Reform des ungarischen Justizwesens in den 1890-er Jahren. In dieser Zeit erfolgte der endgültige Ausbau der königlichen staatsanwaltlichen Organisation, die Gestaltung der Verfahrensbefugnisse, die Regelung der Dienstverhältnisse und Funktionsumstände des Justizapparates.

Mit dem Inkrafttreten der Strafprozessordnung und deren Nebenregeln am 1. Januar 1900 begann das klassische Zeitalter der königlichen Staatsanwaltschaft: auf dem ganzen Gebiet des Landes funktionierte nach einheitlichen Regeln eine völlig ausgebaute Anklagebehörde, deren Befugnis im Bereich des Privatrechtes auch ausweiterte. Die Rahmen der fehlenden oder nicht eindeutigen Rechtsnormen - insbesondere was das höchste Amt der Staatsanwaltschaft, die Aufgaben des Kronenankwaltes betrifft - füllten die Beschlüsse der Gerichte aus. Zu dieser Zeit ist auch klar geworden, dass durch die politische und Machtinteresse zur Geltung bringende Anweisungen des Justizministers betätigte Organisation auch gesetzwidrig vorgehen kann.

Nach den friedlichen Jahrzehnten, während des ersten Weltkrieges, erweiterten sich die Kompetenzen der königlichen Staatsanwaltschaft im Interesse der Verwirklichung der Regierungsvorstellungen in Form von Schaffung einzelnen Verfahrensregeln noch mehr. Aber die immer häufigere Durchsetzung der politischen Aspekte und die Anwendung der neuen Vorschriften (beschleunigtes Verfahren, Standrecht, Pressezensur) machte die Organisation handgesteuert, die zu dieser Zeit mit fakultativer Gepräge das Recht zu der Anklagevorbereitung dienende Ermittlung gewann.

Der kriegsrunder Zusammenbruch, und die aufeinander folgenden politischen Systeme, die Besetzung des Landesgebietes haben ihren Stempel auch auf die königliche Staatsanwaltschaft gedrückt. Aber trotz der stürmischen Jahre von 1918 und 1919 haben sich die am Ende des XIX. Jahrhunderts herausgebildete Organisation und Aufgaben der Rechtspflege nicht verändert: die Volksrepublik der bürgerlichen demokratischen Revolution basierte grundsätzlich auf den rechtlichen Einrichtungen des Dualismus, und nur als formale

Neuerung funktionierte die Organisation als Staatsanwaltschaft, wobei die nur kurze Zeit existierende Proletariatsdiktatur keine Zeit zu Veränderungen hatte.

In letzteren Zeiten wurde mit der Schaffung des revolutionären Gerichtshofes auch ein paralleles Justizorgan tätig. Dessen Existenz betraf die staatsanwaltliche Organe, die außer der Gerichtsverhandlungen, die eingestellt wurden, ihre frühere Arbeit versahen: auf dem Gebiet des Strafverfahrens kam es zur Aufteilung der Befugnis mit den Anklagekommissaren, solange die Leitung und Aufrechterhaltung der gerichtlichen Strafanstalten weiterhin zuteil der Staatsanwaltschaft geblieben ist. Der bis dahin unbekannte Faktor, die Auflösung des ungarischen Imperiums wegen der fremden Besatzung des beträchtlichen Teiles des Staatsgebietes, zog nach sich die Auflösung des bedeutenden Teiles der damaligen Justizorganisation, die Vertreibung oder Flucht der Organisation bildenden Personen.

Nach dem Sturz der Räterepublik im August 1919, haben die an die Macht gelangten Regierungen im Laufe der Wiederherstellung der alten staatlichen und gesellschaftlichen Ordnung wieder hergestellt, und dabei die Staatsanwaltschaft zur Vergeltung an den Beteiligten des früheren politischen Systems benutzt. Die ungarische Rechtsprechung war aber durch das den größten Teil Ungarns besetzt haltende rumänische Heer begrenzt. In den nicht besetzten Gebieten war die ungarische Nationale Armee, unabhängig von der ungarischen Regierung, tätig, und übte außerrechtliche Vergeltung. Unter solchen Umständen – in einem wirtschaftlich zugrunde gegangenen Lande, während der Zeit der totalen Verschlechterung der öffentlichen Sicherheit – war die Staatsanwaltschaft ihrem gesetzlichen Auftrag entsprechend tätig. Gegenüber deren Personal kam es manchmal wegen ihres Verhaltens zur Zeit der Revolution zu Bestätigungs- und zeitweise auch zu Strafprozessen.

Den staatsrechtlichen Stand des Landes hat das I. Gesetz aus dem Jahre 1920 geregelt, das die frühere Staatsform restaurierte, so wurde auch formal die königliche Staatsanwaltschaft wiederhergestellt. Auf der gebliebenen Landesfläche nach dem die internationalen Status befestigende Friedensvertrag von Trianon, funktionierte jedoch eine kleinere Justizorganisation. In dieser schnell verändernden und oft kontroverse Erwartungen formulierenden Periode blieb der Staatsanwaltstand an seinem Platz und verrichtete seine Aufgaben aufgrund der jeweiligen Rechtsvorschriften, oft auch unter gefährlichen Umständen. Als Folge der in den verwirrten Zeiten erhöhten Kriminalität und des

Anspruches auf ein schnelleres Verfahren wurden die Vorschriften während der Konsolidation einfacher, und das bisherige Legalitätsprinzip brechend sind einige Elemente der Opportunität in der ungarischen Rechtsordnung erschienen, die die Rolle der Staatsanwaltschaft erhöhten. Während der Zeit der Konsolidierung hat die Regierung die Einkommensverhältnisse des Justizpersonals neu geregelt.

Die 1920er und 30er Jahre charakterisierte grundsätzlich im Zeichen der Rechtskontinuität die Unverändertheit, so existierte ein unebenmäßiger Justizgebietsaufbau, dessen Rationalisierung nicht gelang. Die schlechte Haushaltslage des Landes beeinflusste auch die Erfüllung der Aufgaben der Rechtspflege, aufgrund dessen Folgerung die Einkommensverhältnisse des Personals ständig verschlechterten, und die Erfüllung der fachlichen Aufgaben auch Schaden erlitten. Wegen der wirtschaftlichen Lage und der gestaltenden Kriminalität sind neue Lösungen auf dem Gebiet der Rechtspflege geboren, die die Verfahrensrolle der Staatsanwaltschaft erhöhten. Die Regierung hat in bestimmten Sachgruppen (Politik, Presse) das vorherige, in außerordentlichen Zeiten ausgebildete enge Führungssystem aufrechterhalten. In diesen Jahren erhöhte sich der staatsrechtliche Stand des Kronanwaltes, in dem er Mitglied des Oberhauses des Parlaments wurde, und seine Kompetenz erhöhte sich auch.

Ende der 1930-er Jahre kam es zur Schaffung von Rechtsnormen, die die Tätigkeit der Justizorgane grundlegend beeinflussten. Während des ausgebrochenen Krieges drückte die immer erweiternde Militärgerichtsbarkeit den Betätigungskreis der zivilen Justizorgane in engeren Kreis. Trotzdem erhöhte sich die Arbeitslast der Staatsanwaltschaftsorgane ständig, weil die Regierung die Erfüllung der Verpflichtungen im Zusammenhang mit dem Krieg durch die strafrechtlichen Normen zur Geltung bringen wollte. Anhand zahlreichen, während der Friedenszeiten nicht verwendeten Sachverhalte wurden Strafprozesse eingeleitet, und das Standrecht ist auch eingeführt worden. Zu den Pflichten der Staatsanwaltschaft gehörte auch die Durchführung der während des Krieges eingeführten Pressezensur, wobei die Verteidigung der militärischen Interessen das primäre Ziel war. In diesen Jahren hat Ungarn die überwiegenden Teile der durch den Trianoner Vertrag verlorenen Territorien zurückerworben, wo die Wiederherstellung der alten Justizorganisation sehr schnell stattfand. Wegen den zahlreichen Aufgaben erhöhte sich das Personal bei den Organisationen der Staatsanwaltschaft, und es kam zur Gründung eines staatsanwaltschaftlichen

Ermittlungsorgans, mit einer Landeskompetenz. Die Kompetenz des Kronanwaltes, der den höchsten Posten erfüllte, erweiterte sich allmählich.

Wegen der ständig verschlechternden militärischen Lage, und wegen des in dem Land verlaufenden Krieges ab Ende des Sommers 1944, wurden die Tätigkeiten der damaligen Staatsorgane nach der Reihe eingestellt, so auch die Tätigkeit der königlichen Anwaltschaft. Die Aussiedlung musste organisiert werden, und später auch die Verlassung des Landes. Als Resultat der Kämpfe, der fremden Heeresbesatzungen und Machtübernahme der Bogenschützen hörte die bis dahin aufrechterhaltene öffentliche und Rechtsicherheit auf. Auf den von dem sowjetischen Heer besetzten Gebieten haben aber die dort gebliebenen oder von der Flucht zurückgekehrten Staatsanwälte ihre Facharbeit weitergeführt, als Staatsanwaltschaft der neuen ungarischen Staatsgewalt.

Wenn wir die Frage bezüglich der Geschichte der Organisation stellen, wie diese königliche Staatsanwaltschaft eigentlich gewesen war, gibt uns die anschaulichste Antwort darauf der hervorragende Gestalt der ungarischen Strafrechtswissenschaft Ferenc Vargha - als Stellvertretender Kronanwalt - in seinem in 1907 veröffentlichten Schriftstück „Staatsanwaltschaft und Politik“, dessen Äußerungen im Vergleich zum Jahr der Veröffentlichung die bis dahin vergangene Zeit, andererseits die darauf folgende Zeitabschnitte, die Gestaltung der ungarischen Geschichte, bestätigten. Demnach „wo friedliche Verhältnisse herrschen, wo die Entwicklung der Gesellschaft einen günstigen Verlauf nimmt, ... wo politische Gegensätze nicht extrem außer Kontrolle geraten: dort ist das Verfügungsrecht des Ministers in der Praxis kaum spürbar ..., sobald sich jedoch in einem Teil der Gesellschaft der Friede auflöst, holt die Macht sofort die Staatsanwaltschaften hervor und will die Krankheit der Gesellschaft mit ihnen heilen“. Aber wenn „die Öffentlichkeit sich darüber im klaren ist, dass der öffentliche Ankläger objektiver Organ der Justiz ist, der fern von der Politik steht, und als Agent der Politik nicht benutzt werden kann, so ergibt sie sich aller Maßnahmen“.

Publikationen in Thema der Dissertation

Die erste Weisung der Staatsanwaltschaft
Ügyészségi Értesítő 1992/1. 1-2.p.

Die Anfänge der Organisierung und der Tätigkeit der ungarischen königlichen Staatsanwaltschaft
Ügyészségi Értesítő 1992/2-3. 6-20.p.

Die Veränderungen der ungarischen königlichen Staatsanwaltschaft in dem Jahrzehnt 1890
Ügyészségi Értesítő 1994/3-4. 39-52.p.

Von dem privatrechtlichen Wirkungskreis der ungarischen Staatsanwaltschaft in Jahrhundert der XIX.
Magyar Jog 1995/1. 47-50.p.

Die Anfänge der Organisierung und der Tätigkeit der ungarischen königlichen Staatsanwaltschaft 1871-1872
in. Szendrei Géza redigierte: Emlékképek az ügyészség történetéből 118-162.p. Budapest Ügyészek Országos
Egyesülete 1997

Ungarns Staatsanwaltschaft während der Revolutionen in 1918-19 I-II.
Ügyészek Lapja 1997/2. 48-62.p., Ügyészek Lapja 1997/3. 56-78.p.

Behörden der Anklage in 1848-49
Ügyészek Lapja 1999/5. 51-60.p.

Behörden der Anklage in 1848-49
Jogtudományi Közlöny 2000/6. 247-251.p.

Erinnerung an Kronanwalt Ferenc Vargha
Ügyészek Lapja 2000/5. 29-38.p.

Vargha Ferenc
in. Hamza Gábor redigierte: Magyar jogtudósok 2. kötet 83-105.p. Budapest Professzorok Háza 2001

Schematische Geschichte der ungarischen Staatsanwaltschaft von Beginn bis 1953
Ügyészek Lapja 2001/1. 23-34.p.

Die ungarische königliche Staatsanwaltschaft
in. Horányi Miklós redigierte: Fejezetek az ügyészség 130 éves történelméből 37-54.p. Budapest Legfőbb
Ügyészség 2002

Komitatsfiskale oder Staatsanwaltschaft? - Konzeptionen von den Behörden der Anklage in dem
Reformzeitalter
Ügyészek Lapja 2003/1. 57-67.p.

Die Geschichte der ungarischen Staatsanwaltschaft bis dem ersten Weltkrieg
Múzeumőr 2004/1. 9-11.p.

Schematische Geschichte der ungarischen königlichen Staatsanwaltschaft von den Anfängen bis 1953
in. Szabó Attila redigierte: Bács-Kiskun megye múltjából - Levéltári Évkönyv 20. 265-276.p. Kecskemét Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára 2005

Beginn der staatlichen Justiz in Kecskemét
in. Szabó Attila redigierte: Bács-Kiskun megye múltjából - Levéltári Évkönyv 20. 301-314.p. Kecskemét Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára 2005

Staatsanwaltschaft des Absolutismus 1849-1854
Jogtörténeti Szemle 2005/4. 47-55.p.

Staatsanwaltschaft des Absolutismus 1854-1861
Jogtörténeti Szemle 2006/2. 65-70.p.

Ungarns Staatsanwaltschaft während der Revolutionen in 1918-19
in. Szabó Attila - Tanczos Szabó Ágota redigierten: Bács-Kiskun megye múltjából - Levéltári Évkönyv 21. 217-245.p. Kecskemét Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára 2006

Die Staatsanwaltschaft - Historische Durchsicht
www.mklu.hu/cgi-bin/index.pl?lang=hu

Leben und Tätigkeit von Ferenc Vargha
in. Nánási László redigierte: Emlékkönyv Vargha Ferenc születésének 150. évfordulójára 1-103.p. Budapest Legfőbb Ügyészség 2008

Die ungarische königliche Staatsanwaltschaft während des ersten Weltkriegs I-II.
Ügyészek Lapja 2008/5. 57-69.p., Ügyészek Lapja 2008/6. 37-50.p.

Behörden der Anklage in 1861-71
Jogtörténeti Szemle 2008/3. 21-31.p.

Ungarns Staatsanwaltschaft während der Zeit der Konterrevolution und der Konsolidierung (1919-22)
in. Homoki-Nagy Mária redigierte: Acta Universitatis Szegediensis Acta Juridica et Politica Publicationes Doctorandorum Juridicorum Tomus VIII. Fasciculus 1-8. 19-60.p. Szeged Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Tudományos Bizottsága 2008

Ferenc Vargha

De Jure 2009/1. 50-51.p.

Staatsanwalt des Staatssicherheitsorgans (1942-1944)

Ügyészek Lapja 2009/2. 35-44.p.

Anwälte in ständlichen Ungarn

Jogtörténeti Szemle 2009/3. 31-41.p.

Ungarns Staatsanwaltschaft während der Zeit der Konterrevolution und der Konsolidierung (1919-22)

in. Gyenesi József redigierte: Bács-Kiskun megye múltjából - Levéltári Évkönyv 23. 261-294.p. Kecskemét
Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára 2009

Die kurze Geschichte der Staatsanwaltschaft

in. Székely István redigierte: A Magyar Köztársaság ügyészsége almanach 7-16.p. Budapest Legfőbb Ügyészség
2010